

*Riihosen
rubato*
Pirkanmaan
festivaalit

– voimaa verkostoista
-hankkeen testamentti

”Kun jazz svengaa kunnolla – olipa kyse soolopianistista, kvartetista tai big bandista – vallitsee todellakin kelluvuuden ja noston ilmapiiri. Kappaleen perussyke tarjoaa eräänlaisen liikkuvan perustuksen, kuten joen virtaus. Kaikki muu – saksofonimelodia, pianosoinnut – kelluu tämän virran pinnalla mutta on samalla osa sitä ja antaa esitykselle eteenpäin nojaavan tunteen, ajaa sitä eteenpäin uupumatta. Ja vaikka tämä liike on väkevää ja säälimätöntä, se on parhaimmillaan myös tavattoman rentoutunutta. Kuten Profsky sanoi, oleellista on rento kiihko.”

-Jonny King: *Mitä jazz on*, Like, Jyväskylä, 1997

Pirkanmaan festivaalit – voimaa verkostoista -hanke 2009–2012
Teksti Avanti Oy / Ulla Vehmasaho | Ulkoasu ja taitto Radikal Advertising / Lasse Linna
Kannen kuva: Tampere Jazz Happening © Maarit Kytöharju

1. “LEIPÄÄ SIRKUSHUVEISTA”

– Pirkanmaan festivaalien yhteistyön tausta

Pirkanmaan kulttuurifestivaalit lähtivät etsimään voimaa verkostoista. Työ toteutettiin julkisrahoitteisena hankkeena 4/2009–9/2012. Tavoitteena oli pirkanmaalaisten kulttuurifestivaalien toimintaedellytysten ja tuottavuuden parantaminen.

Alueen festivaalit olivat toimineet hajallaan vailla syvempää yhteistoimintaa ja riittäviä yhteistyömalleja ja -rakenteita. Verkostoitumalla ja voimavarat yhdistämällä pystyttiin kehittämään toimintaa ja vastaamaan alueen festivaalien yhteisiin haasteisiin kustannustehokkaasti.

Pirkanmaan festivaalit – voimaa verkostoista -hankkeen toiminta oli selkeästi tarvelähtöistä. Ehdotus festivaalien yhteistyöstä tuli festivaaleilta itseltään jo vuonna 2005 Tampereen kulttuuripääkaupunkihankkeen yhteydessä, jolloin verkostoituminen ja muun muassa markkinointiyhteistyö löyhästi alkoi. Festivaalien yhteinen sivusto www.pirfest.fi avattiin 2007. Pirkanmaan festivaalit – Pirfest ry perustettiin kesäkuussa 2009. Hankkeen ideoinnin ja suunnittelun tueksi saatiin festivaalien toiminnanjohtajien pitkäaikainen kokemus ja käytännön työssä hankittu tieto.

Festivaalien kehittyminen on koko Pirkanmaan etu. Taloudellisen vaikuttavuutensa vuoksi kulttuuriteollisuus nähdään yhä keskeisemmäksi alueiden elinvoimaisuuteen ja kilpailukykyyn

vaikuttavaksi tekijäksi. Elämysteollisuuden klusterin voi hyvällä syyllä kiteyttää iskulauseeseen ”leipää sirkushuveista”. Festivaalien osaamisen ja toimintaedellytysten parantaminen edesauttavat Pirkanmaata profiloitumaan monipuolisena kulttuurikeskuksena, lisäävät alueen vetovoimaisuutta ja viihtyisyyttä sekä ihmisten hyvinvointia. Festivaalien näkyvyyden ja tunnettuuden lisääntyminen johtaa kasvaviin kävijämääriin. Tästä hyötyvät paitsi festivaalit, mutta myös alueen yritykset, kuten kaupat, matkailu-, kuljetus- ja hotelli-yritykset. Koko Pirkanmaan kilpailukyky kasvaa.

Hankkeen aloittamisen jälkeen julkaistussa Tampereen Kaupakamarin laatimassa Tampereen ja Pirkanmaan elämystalouden strategiassa 2010–2012 festivaalit onkin nostettu mukaan elämystalouden klusteriin. Toiminta oli linjassa myös hankkeen aloittamisen jälkeen julkaistun Pirkanmaan maakuntaohjelman 2010–2012 kanssa. Ohjelmassa halutaan valjastaa kulttuurin ja elämystalouden pirkanmaalaisen hyvinvoinnin lähteeksi.

Tähän julkaisuun on koottu tiivistettynä, mitä toiminnalla saatiin aikaan ja mitä asioita kannattaa edelleen kehittää. Kehittämisehdotukset on poimittu toiminnassa mukana olleiden festivaalien sekä muiden yhteistyökumppaneiden kanssa käydyistä keskusteluista (lista haastatelluista on liitteenä).

Koko raportti “Leipää sirkushuveista. Pirkanmaan festivaalit – voimaa verkostoista -loppuraportti” konkreettisine kehittämissuosituksineen on luettavissa ja ladattavissa Pirfestin sivuilta www.pirfest.fi.

Kulttuuriteollisuus – kasvava talouden sektori. Keskeinen vaikuttaja alueiden houkuttelevuuteen, kilpailukykyyn sekä taloudelliseen ja henkiseen hyvinvointiin.

- Tampereen ja Pirkanmaan elämystalouden strategia

- 2010 Pirkanmaan Kulttuurisuunnitelman taustaselvitys 2012

Aikaisempi, löyhä yhteisyö festivaalien välillä

Rahoittajat:

- EAKR / Pirkanmaan liitto
- Tampereen kaupunki / Luova Tampere
- Kunnat: Ikaalinen, Sastamala, Nokia, Urjala, Valkeakoski, Orivesi ja Mänttä-Vilppula

Ohjausryhmä

Projektikoordinaattorit

Pirkanmaan festivaalit – voimaa verkostoista -hanke: 27 festivaalia

Pirfest ry:n hallitus

Pirkanmaan festivaalit – Pirfest ry: 36 festivaalia

TOIMENPITEET 2009–2012

Festivaalien välinen verkostoituminen
- kehittämisseminaarit
- teematiimit
- vertaisarviointi

Extranet
- Työntekijäpankki
- Kalustopankki
- Festivaalityön tietopankki
- Materiaalipankki

Festivaalikohtaiset kävijätutkimukset

Yhteydet keskeisiin matkailutoimijoihin
Yhteydet sisarfestivaaleihin ulkomailla

Festivaalien ympäristösuunnitelmat

Viestintä

2005

2005 Kulttuuripääkaupunkihanke, löyhä yhteistyö festivaalien välillä

2006

2006 Festivaalien yhteinen markkinontiesite kulttuuripääkaupunkihanke rahoittamana

2007

2007 (-08) Festivaalien yhteinen markkinontiesite, festivaalien itsensä rahoittamana

2008

2008 hankkeen suunnittelu alkaa

2009

4/2009 Pirkanmaan festivaalit – voimaa verkostoista-hanke alkaa

2012

1.4.2012 alkaa Culture Tampere Region -hanke, joka laajentaa hyväksi koettua verkostoitumista muihin kulttuuri- ja matkailutoimijoihin

30.9.2012 Pirkanmaan festivaalit – voimaa verkostoista hanke päättyy

2. “YKSI KAIKKIEN PUOLESTA”

– Tavoitteet, toiminta ja tulokset

Tavoitteena oli koota kaikki Pirkanmaan alueen keskeiset kulttuurifestivaalitoimijat Pirkanmaan festivaalit -verkkoon. Verkostoitumista syventämällä ja uusia rakenteellisia yhteistyön muotoja innovoimalla festivaalit oppivat toisiltaan, kehittävät liiketoimintaosaamistaan ja vahvistavat toimintaympäristöään. Verkostoitumisen avulla pystytään ratkaisemaan aikataulujen ja sisältöjen koordinoitongelmaa, mikä monipuolistaa alueen kulttuuritarjontaa. Tavoitteena oli myös luoda uusia työpaikkoja festivaalityöntekijöille vakinaistamalla kausiluonteisia työsuhteita sekä tiivistää yhteistyötä matkailutoimijoiden kanssa.

Festivaaleista suurin osa näki hankkeessa mukana olemisen tärkeäksi. Motiiveina olivat verkostoitumisen ohella alueen tunnetuksi tekeminen, festivaalien valtakunnallisen kilpailukyvyn parantaminen sekä vaikutusmahdollisuudet alueen päättäjiin. Festivaalien edustajat pitivät toiminnan parhaana antina verkostoitumista ja yhteistyön lisääntymistä niin toisten festivaalien kuin muidenkin toimijoiden kanssa. Lisäksi kiitettiin tiedon ja kokemuksen välittymistä, osaamisen lisääntymistä, vertaistukea sekä toimintaa tukevien työkalujen kuten kävijätutkimusten kehittämistä. Festivaalien edustajat toivovat ”yksi kaikkien puolesta” -linjan jatkuvan.

Myös yhteistyökumppanit, kuten Pirkanmaan liitto sekä festivaalien kotikuntien ja matkailutoimen edustajat, nostivat tärkeiksi tuloksiksi lisääntyneen verkostoitumisen ja yhteistyön. Festivaaleja koordinoiva organisaatio tukee muun muassa Tampereen tapahtumatoiminnan rakenteita, koko festivaalien laajan kirjon näkyminen vahvistaa maakunnallista

identiteettiä, ammattitaidon lisääntyminen lisää myös festivaalikävijöiden määrää ja tuo näin alueelle lisää rahaa. Se, että neuvottelukumppanina oli 27 festivaalin ”etujärjestö” eikä monta yksittäistä festivaalia, helpotti yhteistyötä. Siihen, vahvistiko toiminta Pirkanmaan imagoa korkeatasoista ja monipuolista kulttuuria tarjoavana seutuna ja lisäksi se alueen vetovoimaa, on vaikeata löytää tarkkoja mittareita. Yhteistyökumppanit uskovat kuitenkin, että festivaalien ja laajemmin koko elämysteollisuuden yhteistyöllä näin tapahtuu ja sillä on selkeitä taloudellisia vaikutuksia.

“TARTTIS TEHRÄSTÄ KONKREETTISEEN TEKEMISEEN” – HANKETYÖN REALITEETIT

Kehittämishankkeiden yleinen ongelma on, että ne alibudjetoidaan henkilöresurssien osalta. Näin oli myös Voimaa verkostoissa -hankkeessa. Sekä hankehallinto että käytännön toimenpiteiden kehittäminen ja toteuttaminen olivat alussa yhden henkilön vastuulla. Projektiassistentin aloittaessa hankkeen puolesta välissä henkilöresurssi ei matemaattisesti kasvanut, koska molemmat työskentelivät puolipäiväisinä. Käytännössä merkitys oli kuitenkin suuri: käytössä oli kahdet aivot, työskentely oli tuloksellisempaa, kun tehtäviä voitiin jakaa.

Hankehallinto vei kohtuuttoman paljon aikaa ja energiaa. Hallinnon ulkoistaminen pitäisikin tehdä mahdolliseksi siten, että raha ei ole muusta toiminnasta pois.

Toinen ongelma oli kassan riittävyys. Suurin osa kehittämishankkeiden vastuuorganisaatioista on isoja, kuten yliopistoja ja ammattikorkeakouluja, joilla ei ole ongelmia kassavarojen suhteen. Pirfest ry on pienenä organisaationa ollut poikkeus hankemaailmassa. Rahoitusta hankkeen toteuttamiseen jouduttiin koko ajan järjestämään ja tähänkin kulunut aika oli pois varsinaisesta toiminnasta. Kassaongelma voitaisiin ratkaista esimerkiksi antamalla pienille organisaatiolle mahdollisuus saada ennakkoa.

Hanke on työkalu, sen resurssit määrittelevät toiminnan raamit. Toiminta on suunniteltava sen mukaan, mihin resurssit antavat mahdollisuuden. Hallinnon ulkoistaminen ja maksatusten jostaminen antaisivat kuitenkin huomattavasti lisää resurssia varsinaiseen kehittämistyöhön.

Ongelmista huolimatta Voimaa verkostoista -hankkeessa yhteistyö konkretisoitui, siirryttiin ”tarttis tehrästä” tekemiseen. Toimintaa johdettiin ammattimaisesti ja näin rakennettiin systemaattisesti luottamusta. Hankkeen toiminnan tuloksena syntyivät Pirfestin perustoiminnot. Kuinka paljon festivaalit kehittyivät, sitä on vaikea tarkasti mitata. Hanke tarjosi festivaaleille useita eri mahdollisuuksia kehittää toimintaansa. Miten hyvin festivaalit näihin mahdollisuuksiin tarttuivat, oli niiden itsensä päätettävissä.

Riihosen rubato

Riihonen repäisi harjoituskämpän oven auki niin että sarranat päästivät huikean, pitkään viipyvän borduunaäänien.

– Kuulittekste! Helvetin komee saundi! Riihonen puuskahti, riisui karvalakkinsa, heilautti reuhkan alla vanuttunutta poninhäntäänsä, pysähtyi sitten katsomaan Jonny's Boys -jazzbändin muita soittajia, jotka valmistautuivat illan treeniin. Luisevassa kropassa mustien farkkujen ja raidallisen villapaidan alla ei hetkeen liikkunut mikään. Sitten hailean sinisistä silmistä iski tuli:

– Jätkät. Mulla on idea!

Bändit muut jäsenet reagoivat kuten aina Riihosen ideoihin. Pianisti, rokonarpinen Korholan Topi, jatkoi irrotteluun, naamaa huomattavasti sileämmät sormet ratsastivat näppäimillä kauniisti kuin Emma Kanerva Spiritillään. Korholan mielestän puhuminen yleensäkin oli turhaa, hänelle soittaminen riitti kommunikointiin. Kaverit mieltivätkin aina, miksi Korhola kuitenkin sai aina baarissa keikan jälkeen eniten naisia ympärilleen. Sebbe Sjöholm pyyhki naureskellen edellisen keikan kuolaa foninsa kaulasta flanellipaitansa helmaan. Bändin poikanen, pyöreäkasvoinen rumpali Tommi ”Rusina” Harju, jonka puheessa vilisi enemmän kiro sanoja kuin hänen syömissään pullissa oli rusinoita, roiskaisi muutaman saundin vispilällään ja tokaisi tyylilleen uskollisena:

– Vittu Riihonen! Koska sulla ei olis ideoita? Sehän on basistin tehtävä vääntää vitsiä, että oikeet soittajat saa nauraa.

– Sailens, Rusina, tää on oikeesti hyvä, Riihonen jatkoi välittämättä toisten nuivasta asenteesta.

“FESTIVAALIEN ÄÄNI KUULUU KOVEMPAA, KUN SE TULEE VERKOSTOLTA” – FESTIVAALIEN VÄLINEN YHTEISTYÖ

Verkostoituminen koettiin selkeästi Pirkanmaan festivaalien suurimmaksi hyödyksi. Kokemus ja hiljainen tieto siirtyivät tekijältä ja osajalta toiselle. Tiedon ja kokemusten jakaminen muiden kanssa on auttanut yksittäisiä festivaaleja ja koko Pirfest-verkosta tiedostamaan kehittämisen tarpeita. Festivaaliverkostosta toimijat löysivät vertaistukea, työyhteisön ja ammatillisen viitekehksen.

Esiintyminen alueellisena festivaaliryhmänä lisäsi myös alueen festivaalien tunnettuutta sekä ymmärrystä monipuolisten ja laadukkaiden festivaalien merkityksestä alueen hyvinvoinnille ja maineelle, edisti yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa ja toi lisää neuvotteluvoimaa.

Haastatteluissa keskinäisen luottamuksen parantuminen nousi esiin yhtenä hyvänä tuloksena. Aiemmin festivaalit ideoivat omalla porukalla ja katsoivat mitä Pirfestiltä on tulossa. Nyt tuodaan omat ideat Pirfestille edelleen kehitettäväksi, jotta niistä saadaan riittävän isoja ja järkeviä toteuttaa. Voimaa verkostoista onnistui työssään myös siinä, että se pysyi roolissaan. Pysyviin organisaatioihin pyrkivillä hankkeilla voi olla vaarana, että ne alkavat ohjailta liikaa olemassa olevien tapahtumien rakennetta, kuten esimerkiksi yhdistää niitä. Pirfestissä tämä ei ollut uhka, vaan yksittäinen festivaali saattoi olla varma oman erityisen identiteettinsä säilymisestä.

– Kesällä me järjestetään Suinula Jazz! Pirkanmaan paras festari! Soitetaan Haralan harjun männyt rullalle!

– No voi helvetti sua, Rusina puuskahti. – Oikee älyköbasisti! Kai sää osaat pitää sarjakuvalehtee oikein päin kädessäs?

Sebbe työnsi paidanhelman takaisin housuihinsa. – Kekä me? Me ollaan bändi, me soitetaan. Kuka tekee muut työt? Mistä rahaa? Ei kunnan tapahtuma ole pelkkää soittoa.

Riihonen pyyhkäisi häntänsä pois kasvoilta, kaatoi kurkuunsa pöydälle jääneen kahvinlopun ja irvisti.

– Just niin Sebbe, just niin, nyssää osuit ytimeen: pelkkä soitto ei riitä ja jatsia on muukin kun soitto. Mutta tapahtuman järjestäminen on vähä sama kun meidän keikka. Soitolla on perusta, jolla me liikutaan kaikki vapaasti mutta kuitenkin samalla otteella, tiukasti mutta samalla rennosti. Sama juttu on järjestää happeninki, yhteistyötä nääs! Riihonen hehkutti.

Hiljaisuus. Korholankin sormet pysähtyivät. Rusina nousi palliitaan, nosti housujaan ja ojensi kätensä kohti pullavatia.

– Mää oon luullu, että basistilla on kovettumat käsissään, mutta sulla ne on näköjään päässä, sanoi Rusina ja työnsi pullan suuhunsa. – Eiköhä ruveta soittaan.

Kaksi viikkoa kului, ja Jonny’s Boys kokoontui taas harjoitukseen. Riihosta ei kuulunut, odotelleessaan muut soittelivat omia likkejään. Rusina hakkasi haihattinsa symbaaleja, katsoi kelloa ja jupisi pullaa haukatessaan: – Tanan Riihone. Toivottavasti se on ainakin unohtanut sen heleveitin festarinsa!

Samassa Riihonen pyörähti sisään bassokotelonsa kanssa poninhäntä heiluen ponnekkaasti kuin sivellin Kylli-tädin parhaina päivinä.

– Moro jätkät! Festivaalisuunnitelma on ny kiteytyny!

“KUN FESTIVAALI KEHITTYÄ AMMATILISESTI, SIITÄ HYÖTYÄ MYÖS KAUPUNKI” – OSAAMISEN LISÄÄMINEN

Aitoja seminaareja, ei palveluntarjoajien markkinointitilaisuuksia

Jäsenfestivaaleille järjestettyjen yhteisten seminaarien tavoitteena oli kehittää yhteistoimintaa ja hyviä festivaalikäytäntöjä, jakaa kulttuuritoimijoille käytännön työn kautta kerääntynyttä hiljaista tietoa sekä lisätä festivaali- ja liiketoimintaosaamista tarvelähtöisesti. Osanottajat pitivät seminaareja onnistuneina.

Teematiimit esivalmistelivat yhteisiä isoja teemoja

Festivaalien edustajista koottujen teematiimien tavoitteena oli paneutua festivaalituotannon ajankohtaisiin kysymyksiin. Teemoina olivat mm. ympäristö, saavutettavuus, yritys yhteistyö ja markkinointi. Teematiimitoiminta koettiin periaatteessa hyväksi, koska festivaalitoiminnassa mukana olevilla henkilöillä on paljon erikoisosaamista. Ongelmana tiimityöskentelyssä oli yhteisen ajan puute.

Vertaisarvioinnista on hyötyä sekä arvioijalle että arvioitavalla festivaalille

Festivaalien toiminnan kehittämiseksi tehtiin vertaisarviointia. Uusia ideoita saatiin sekä toisten tekemistä arvioinneista että omista käynneistä toisten festivaaleilla, joissa ei ehkä muuten olisi tullut vierailtua. Vertaisarviointi koettiin periaatteessa hyväksi toimintamalliksi, vaikka arvioijien sitoutuminen työhön oli vaihtelevaa. Arvioinnin hyöty on sitä suurempi, mitä enemmän siihen panostaa.

Extranet on mahdollisuus

Tavoitteena oli kehittää festivaalien käyttöön Extranet, verkkopalvelukokonaisuus. Ekstranetin käyttö on vielä alussa. Palvelun teknisessä kehittämisessä oli mittavia ongelmia, mutta festivaalit näkevät sen “suurena mahdollisuutena” ja

odottavat sisällön valmistumista. Extranetin kehittäminen ja ylläpito ovat jatkossa osa Pirfest ry:n perustoimintaa.

Festivaalityöntekijäpankista festivaalit voivat palkata itselleen työntekijän. Näin saadaan kausiluontoisten työntekijöiden työsuhteita pidennettyä ja festivaalit löytävät ammattitaitoista työvoimaa. Hyvät toimintatavat siirtyvät myös työntekijöiden mukana festivaalilta toiselle.

Kalustopankin tarkoituksena on kierrättää festivaalien hallussa olevaa tekniikkaa ja kalustoa. Verkostossa mukana olevilla festivaaleilla on mahdollisuus lainata tai vuokrata kalustoa käyttöönsä.

Materiaalipankki on tarkoitettu festivaaliverkoston sisäiseen tiedonvaihtoon. Sieltä löytyvät mm. festivaalien profiilit ja yhteystiedot, kävijätutkimukset, tiedotteita, alan artikkeleita ja julkaisuja.

Festivaalityön tietopankin osa-alueita ovat festivaalin hallinto, tuotanto, yritys yhteistyö, ympäristöasiat, markkinointi ja tiedottaminen.

“KIISTÄMÄTÖNTÄ TODISTUSAINESTOA: 14 000 FESTIVAALIKÄVIJÄN KOOTUT MIELIPITEET JA KÄYTTÄMÄT EUROT” – FESTIVAALIKOHTAISET KÄVIJÄKYSELYTUTKIMUKSET

Pirkanmaan festivaaleille suunniteltiin räätälöity kävijäkyselyn malli. Malli palvelee useita toimijoita, mukautuu hyvin erilaisten festivaalien tarpeisiin ja tuottaa sekä festivaalikohtaista että kaikkia palvelevaa yhteistä tietoa Pirkanmaan festivaaleista.

Kävijäkyselytutkimus sai sekä festivaaleilta sekä rahoittajilta ja muilta aluekehittäjiltä erityistä kiitosta. Lähes 14 000

vastauksesta koottu tieto on monella tavalla tärkeää ja hyödyllistä.

Festivaalit käyttivät tutkimuksen antamaa tietoa toimintansa kehittämiseen. Erityisen hyödylliseksi tutkimustieto koettiin neuvotteiluissa yrityskumppaneiden kanssa. Yritykset saivat ensiarvoisen tärkeää tietoa festivaalien liikuttamien henkilömäärien suuruudesta ja tuottamista tuloista kerrannaisvaikutuksineen. Tutkimustulosten myötä huomio kiinnittyi myös Pirkanmaan korkeatasoisten kulttuurifestivaalien runsaslukuisuuteen.

Festivaaliverkoston toiminnan kannalta onkin erittäin tärkeää, että tutkimustieto leviää mahdollisimman laajalle. Se toimii osaltaan todistusaineistona festivaalien merkityksestä myös taloudellisen hyvinvoinnin tuottajana ja alueen maineen rakentajana.

Kävijäkyselytutkimusten hyöty festivaalille riippuu paljon festivaalin omasta aktiivisuudesta käyttää tietoa hyväkseen oman toimintansa kehittämiseen. Kun kävijäkyselytutkimus tehdään kaikille festivaaleille samalla tavalla, se tulee yksittäiselle festivaalille edullisemmaksi, uskottavuus on korkea ja kokonaistulokset vaikuttavampia. Pirfest ry pyrkii jatkamaan kävijäkyselyitä osana perustoimintaansa.

(Kävijäkyselytutkimusten koosteraportit löytyvät Pirfestin sivuilta www.pirfest.fi.)

Sori että oon vähä myöhässä, mutta tapasin justiin Ponistuksen porukkaa.

– Älä saatana Riihone jaks! Miksi ihmeessä me järkätäs joku festari! Rusina ärisi.

– Kuka muka tulis Suinulaan? epäili Sebukin, joka oli jo vaimonsa jatkuvasta evästyksestä huolimatta, sotkenut paidanhelmsa sylkeen.

Korhola vilkaisi väsyneen näköisenä bändikavereitaan, venytteli sormiaan ja uppoutui säveliinsä.

Riihosen häntä jatkoi heilumistaan hänen riisuessaan bassoaan esiin.

– Jaa miks? Siks, että saadaan näyttää mitä me osataan, saadaan helmiä meidän kruunuun. Ja kyllä me mun mielestä voidaan panna nuotteja jonoon myös muitten ihmisten ja kunnankin hyvinvoinnin puolesta. Kulttuurilla ja elämyksillä on ny nostetta, se on pojat tulevaisuuden pisnes. Luovuus! Yhteys korkeempaan, totuus, luottamus, yksinkertaisuus, viattomuus, uskallus, ihmettely ja elämän halu! Vähä niin kuin jatsikin. Riihosen ääni nousi kuin lahkosaarnaajalla.

– Joo, ba skuudili bat, ton yksinkertasuude määhän ym-märsin. Ei tartte kun kattoo basistia. Oottekste kuullu sen kun toimittaja kysy basistilta, että miks se on valinnu juuri basson eikä esimerkiksi kitaraa, ja basisti vastas, että höh, kitarassahan on kuus kieltä ja mulla on vain viis sormee!

Sebbe työnsi Rusinalle palan pullaa käteen. – Joo, kyllä munkin mielestä täytyy olla elämänhalua jos asuu Suinulassa. Mää en vaan edelleenkään käsitä miks joku tulis vapaaehtoisesti Suinulaan. Mistä sää meinaat tänne porukkaa saada?

– Jätkät, on tosi paljon ihmisiä, jotka ei halua piletää kymmenen tuhannen ihmisen puristuksissa. Aitous ja rososuu on ny kuumaa kamaa. Väkee tulee ensteks ympäristökunnista ja Tampereelta, eihän tänne ole sieltä kuin yks kullinluikaus. Ja sitten jatkossa ympäri Suomen. Me tehdään paavonurmet: soitetaan Suinula maailmankartalle.

“ISO RYPÄS TAPAHTUMIA ON MATKAILULLISESTI HYVÄ LÄHTÖKOHTA” – YHTEYDET KESKEISIIN MATKAILUTOIMIJOIHIN

Kulttuuri on osa Pirkanmaan matkailustrategiaa, ja Voimaa verkostoista pyrki osallistumaan strategian toteuttamiseen. Keskitetyn toiminnan ansioista yhteydenpito keskeisiin matkailutoimijoihin lisääntyi ja helpottui.

Kulttuuri- ja matkailutoimijoiden välisen yhteistyön kehittämisessä Pirkanmaalla ollaan valtakunnallisesti edellä kävijöitä.

Yhteyksiä myös ulkomaisiin sisarfestivaaleihin haluttiin tiivistää ja verkostoitua kansainvälisten festivaalitoimijoiden kanssa.

Pirkanmaan festivaalit järjesti kehittämisseminaarin Liettuan Kaunasissa. Aiheena oli festivaalien kansainvälinen verkostoituminen ja festivaalien markkinointi sisarfestivaalien kautta.

Festivaalien yhteinen opintomatka tehtiin Edinburghiin. Edinburgh on kiinnostava vertailu- ja oppimiskohde Pirfestille. Se on verkostona samantyyppinen, festivaalimäärältään pienempi, mutta monissa asioissa pidemmällä kuin Pirfest. Edinburghin festivaalien markkinointi- ja innovaatiojohtaja tulee Pirfestin järjestämään verkostopäivään esittelemään Edinburghin mallia pirkanmaalaisille sekä tutustumaan pirkanmaalaiseen tapahtumatoimintakenttään.

Seminaarimatka Liettuaan ja opintomatka Edinburghiin olivat antoisia myös siinä mielessä, että mukana olleet pirkanmaalaiset festivaalit oppivat tuntemaan toisiaan paremmin ja keskinäinen yhteenkuuluvuus tiivistyi.

“YMPÄRISTÖN HUOMIOONOTTAMINEN TÄRKEÄ OSA FESTIVAALIN BRÄNDIÄ” – FESTIVAALIEN YMPÄRISTÖSUUNNITELMA

Ympäristöstä huolehtiminen haluttiin nostaa esille festivaali-

lien toiminnassa. Yksi festivaalien teemaryhmistä keskittyi ympäristökysymyksiin ja festivaalien ympäristövaikutusten pienentämiseen. Ympäristöasioiden huomioon ottaminen ja pienempi hiilijalanjälki ovat jatkossa entistä tärkeämpiä paitsi ympäristön itsensä kannalta, mutta myös festivaalin maineen sekä rahoituksen kannalta. Monelle festivaalille ympäristösuunnitelman tekeminen oli ensimmäinen askel ympäristön konkreettiseen huomioonottamiseen.

“VIESTINTÄÄN ON SAATAVA RYTMIÄ” – HANKKEEN VIESTINTÄ

Viestinnän välineinä käytettiin Pirfest ry:n sivuja ja Extranettiä, tiedotteita, ilmoituksia, seminaareja, festivaalien omia tiedotustilaisuuksia, verkostoitumistapahtumia ja henkilökohtaisia tapaamisia. Hankkeelle ei tehty omia verkkosivuja, vaan uudistettiin Pirfest ry:n sivuja muun muassa kehittämällä Extranettiä eri osioineen.

Visuaalisesta ilmeestä vastasi toiminnan alkaessa valittu graafikko. Ammattitaitoisen graafikon valinta kertakilpailuksella koko hankkeen ajaksi oli hyvä toimenpide. Graafinen ilme sai paljon kiitosta. Se oli festivaalien hengen mukaisesti elämyksellinen, huomiota herättävä, kiinnostava ja pysyi koko ajan linjassa.

Mediaseurannalla kerättiin tietoa muun muassa eri festivaalien medianäkyvyydestä. Seurannan tuloksena Voimaa verkostoista aloitti festivaalien yhteisten tiedotteiden kokoamisen. Tiedotteet julkaistiin Pirfestin sivuilla ja lähetettiin laajalla jakelulla yhteistyökumppaneille ja medialle. Myös seurannassa löydettyjä kiinnostavia artikkeleita nostettiin Pirfestin sivuille.

Festivaalit kritisoivat tiedottamisen epäsäännöllisyyttä sekä teknisten ongelmien kanssa painineen Extranetin hidasta käyttöönottoa.

3. “KULTTUURI LÄPÄISEE KOKO TALOUDEN JA ON ARVOKETJUN LÄHTÖKOHTA”

– Voimaa verkostoista -hankkeen testamentti

Voimaa verkostoista teki pieniä konkreettisia asioita, mutta kokonaisuudessa on kyse isoista asioista.

Jo Voimaa verkostoista -hankesuunnitelma sekä kaikki toimenpiteet olivat linjassa Tampereen ja Pirkanmaan elämysstrategian sekä Pirkanmaan maakuntaohjelman kanssa. Näissä molemmissa korostetaan kulttuuritapahtumien ja elämystalouden merkitystä alueen taloudellisen hyvinvoinnin sekä asukkaiden henkisen hyvinvoinnin lähteenä.

Myös valtioneuvoston selonteossa eduskunnalle kulttuurin tulevaisuudesta todetaan lähtökohtina, että taide ja kulttuuri ovat ihmisenä olemisen itseisarvoisia ja välttämättömiä perusasioita. Niiden uutta luova vaikutus säteilee elämän kaikille aloille ja ne vaikuttavat sekä suoraan että sovelluksina myös taloudelliseen toimintaan.

Eduskunnan tulevaisuusvaliokunnan kannanoton mukaan kulttuurin rooli korostuu erityisesti paikallis- ja aluetasolla. Alueiden ja yksilöiden identiteetti voimistuu luovuutta vahvistavien kulttuurielämysten kautta. Luovat alat lisäävät alueiden mahdollisuutta menestyä kansallisessa ja kansainvälisessä kilpailussa. Luovien alojen toimijoiden, kulttuuri-toimijat mukaan lukien, panokset hyvinvointiyhteiskunnan kehittäjinä ovat arvokkaita sosiaalisia innovaatioita.

Professori Pier Luigi Sacco IULM yliopistosta Milanosta on laatinut EU:n komissiolle kulttuurin eurooppalaisen asian-

tuntijaverkoston (EENC) puolesta ehdotuksen, miten kulttuuri näkyy seuraavassa EU:n rakennerahasto-ohjelmassa. Saccon mukaan kulttuurin rooli ja potentiaali kaikkialla Euroopassa on vakavasti aliarvostettu pitkän tähtäyksen kilpailukystrategiassa. Näin siitäkin huolimatta, että esimerkiksi kulttuurijohtoisista onnistumisista ovat moninkertaistuneet Euroopassa ja muuallakin.

Saccon mukaan olemme siirtymässä esiteollisesta arvoketjun loppupäässä olevasta käsityöläiskulttuurista kulttuuriteollisuuden kautta uuteen käyttäjälähtöiseen ja tulosta tuottavaan kulttuuriin. Kulttuuri läpäisee koko talouden ja sijaitsee arvoketjun juurella. Tällä varmistetaan mahdollisimman elinvoimainen ja kestävä taloudellinen kehitys kaikilla yhteiskuntaelämän tasoilla.

“HENKSELEITÄ EI KANNATA JÄÄDÄ PAUKUTTELEMAAN” – PALVELUJEN JATKUVA KEHITTÄMINEN

Usein parjattu hankkeiden määräaikaisuus ja lyhytkestoisuus eivät kehittämistyössä ole ongelma, kaikella työllä on alku ja loppu. Ongelma on siinä, että usein hankkeen loputtua hyvät tulokset jäävät hyödyntämättä. Enemmän aloitetaan uusia hankkeita kuin kehitetään jo aikaansaatuja.

Voimaa verkostoista -hanke sai paljon hyvää aikaan. Palautteen perustella hankkeen toimenpiteet ovat olleet onnistuneita, Pirfestin idea on kantanut ja toimintakenttä on selkeytynyt.

Toiminnan halutaan jatkuvan hankkeen päätyttyä. Vaikka paljon hyvää saatiin aikaan, ei ole syytä jäädä paukuttelemaan henkseleitä, vaan asioita on jatkuvasti kyseenalaistettava ja palveluita kehitettävä tunnistettuihin tarpeisiin. Tämä on tärkeä niin yksittäiselle festivaalille kuin Pirfestille ja koko maakunnalle.

Nyt on tärkeää pohtia, miten ja millä resursseilla toimintoja ylläpidetään ja kehitetään edelleen. Osa toiminnoista jatkuu Pirfest ry:n perustoimintana, mutta ongelmana on edelleen toiminnan rahoittaminen. Festivaalien verkostoitumista ja yhteistyötä muiden kulttuuri- ja matkailutoimijoiden kanssa jatketaan huhtikuussa 2012 alkaneessa Culture Tampere Region – Pirkanmaan kulttuurimatkailun kehittämishankkeessa.

“FESTARINIPUSSA ON POSITIIVISTA JOUKKOVOIMAA” – VERKOSTOITUMINEN JA YHTEISTYÖ

Voimaa verkostoista -hankkeen kehittämiä työkaluja kannattaa kehittää edelleen. Kävijätutkimusta tulisi jatkaa ja laajentaa; tarvitaan lisää vertailua ja todistusvoimaa tukieuron ja tuloeron suhteesta. Kulttuuri ei vain vie vaan se myös tuo. Extranetiä ja sen käyttöä pitää saadun palautteen perusteella kehittää. Myös koulutusta kannattaa lisätä. Kokonaisviestintää ja sen suunnitelmalisuutta on kehitettävä. Asenteiden muutokseen tähtäävä tietoa ja ymmärrystä lisäävä viestintä kulttuuritapahtumien sekä taloudellista että henkistä hyvinvointia tuottavasta merkityksestä on tärkeätä niin yhdistyksen jäsenille kuin ulkoisillekin sidosryhmille.

– Joo, luikauta se kullis sinne basson taakse ja aletaan reenata, Rusina sanoi ja tehosti mielipidettään Riihosen suunnitelmista niin raivokkaalla vispiläsoololla, että sillä olisi vaahdottanut kahdeksan munan kakkutaikinan.

Sebe kuitenkin jatkoi vielä: – Entäs jatsi? Ei ole ihan jokamiehen musiikkia.

– Hyvä kysymys, Riihonen innostui taas ja silmiin nousi palo. – Jatsi on kuin kunnan festari. Ei vanhanaikaista vaikeatajuista synkistelyä, vaan iloista ja riemukasta, raikasta ja reipasta rytmiä! Ei se, ettei jatsia jokamies kuuntele, johdu siitä, etteikö se olisi kiinnostavaa, vaan siitä, että sitä ei tarpeeksi tunneta. Sillä ei ole takanaan sellasia isoja rahoja kuin muilla musiikkityyleillä. Tarvii vaan antaa mahdollisuus sen kuulemiseen. Senkin takia meillä on missio.

– Jaa että kunnanylipääjohtaja Mäkeläki sitten varmaan ojentaa meille auttavan kätensä, naurahti Sebbe, joka joka vuosi oli uskollisesti bändin puolesta täyttänyt tukihakemuksen kunnalle ja yhtä monta kertaa kiukuspäissään repinyt hylkäyspäätöksen.

– No, täytyy myöntää että ihan eka kerralla en minäkään siihen usko. Mutta kuhan me saadaan tarpeeksi todistusaineistoa siitä, kuinka paljon Suinula-jatsi tuo tänne porukkaa ja paljonko ne laittaa rahaa palaan, niin sen on pakko ruveta uskoon. Festarihan on kunnalle lottovoitto.

Ennen kuin Rusina ehti avata suunsa ja kertoa vitsin lotto-basistista, joka soitti 39 nuotista seitsemän oikein, Korhola yllätti koko porukan ja puuttui puheeseen.

– Älkää jätkät heti teilatko, muistakaa että Riihonen on paitsi basisti myös kauppatieteilijä.

– Kiitti Korhola kun komppaat! Riihonen sanoi yllättyneenä.

Mutta Rusina ei malttanut olla lohkaisematta: – Pianisti komppaa, kuka komppaa pianistia? Pianistin vasen käsi...

Suurin hyöty saadaan kuitenkin edelleen verkostoitumisesta ja yhteistyöstä. Verkostoitumista ja yhteistyötä on hyvä jatkaa ja kehittää edelleen niin festivaalien välillä kuin uusien kumppanien kanssa. Erityisen tärkeäksi nähdään yritys yhteistyön kehittäminen sekä talouden että imagon rakentamisen kannalta. Myös matkailun ja muiden tapahtumajärjestäjien sekä kuntapäätäjien välillä festivaaliyhteistyötä on tarpeellista lisätä. Muun muassa kulttuurin ja elinkeinopuolen yhteistyössä Pirkanmaalla on vielä parantamista esimerkiksi Helsinkiin verrattuna. Festivaalien liikevaihto on merkittävä jo itsessään, mutta kerrannaisvaikutukset ovat selvästi suuremmat.

“Maksimoidaan yhteistyön hyöty ja minimoidaan kustannukset”

Festivaalien välillä paljon tärkeitä kokemuspohjaista tietoa siirtyy verkostoissa henkilökohtaisissa tapaamisissa. Yksi Pirfest-verkoston toiminnan ongelma on se, että jäsenfestivaalit ovat hyvin erilaisia sisällöltään ja kooltaan. Toisaalta tämä on rikkaus, joka kannattaa käyttää hyväksi: missä yhteistyön rajat menevät ja leikkaavat, millä pinnoilla pitää toimia ja mistä on hyötyä. Näin festivaalit ovat valmiita myös maksamaan palveluista. Haastattelussa ehdotettiin myös yhteisiä tuotantoja ja yhteisen ”konehuoneen” rakentamista. Festivaalit säilyttävät itsenäisyytensä, mutta Pirfest hoitaa keskitetysti ja edullisemmin ne asiat, jotka kaikkien festivaalien on hoidettava ja festivaaleille jää aikaa oman sisällön tekemiseen ja kehittämiseen. Mahdollisesti toiminta voisi laajentua myös peruskaluston lainaukseen. Yhteistä markkinointia kannattaa ehdottomasti kehittää. Myös festivaalien hallintokoneistojen yhdistämistä kannattaa jossain vaiheessa miettiä.

“Kunnolla rajoja rikkova yhteistyö olisi uutta ja sieltä voisi löytyä hyviä asioita”

Haastattelussa tuotiin esiin myös yhteistyön rohkea laajentaminen. Esimerkiksi liikunnan ja kulttuurin välillä ei ole

ristiriitaa. Yhteisiä rajapintoja on paljon, monissa lajeissa liikunta ja kulttuuri menevät jo päällekkäin. Laajennetaan yhteistyötä ja tehdään kunnan kone. Tuodaan Pirfest ry:n ja festivaalien rinnalle myös muut tapahtumat, esimerkiksi urheilun kertaluonteiset tapahtumat oman koordinoijansa kautta. Tapahtumatoimisto tulee mukaan kaupungin laitteiden, tilojen, rakennusten, maiden ja lupien kautta. Tredea hoitaa kaupunkimarkkinoinnin, johon edellä mainitut koordinaattorit tuottavat sisältöä kukin omasta näkökulmastaan ja tarpeestaan. Näin suutarit pysyvät lestissään, mutta muodostavat killan, jossa oppivat ristiin toisiltaan. Kilta olisi Pirfestiä vahvempi tukirakenne mm. keskustelussa Pirkanmaan hyväksi valtakunnan tasolla.

“LIIKETOIMINNASSA ON KYSE MYÖS ARVON TUOTTAMISESTA” – LIIKETOIMINTA-AJATELU MYÖS KULTTUURIIN

Useissa kulttuuritoimintaa yleensä koskevissa keskusteluissa liiketoiminta-ajattelu ja sen kehittäminen on noussut isoimmaksi tekijäksi, mihin kulttuuritoimijat on saatava sitoutumaan jatkuvuuden varmistamiseksi. Kulttuurin julkista tukea on kehitettävä rakenteellisesti siten, että tarjonta säilyy monipuolisena, mutta kulttuuri ei voi enää elää pelkän julkisen tuen varassa. Jatkossa on entistä enemmän toimitava liiketoiminnan lainalaisuuksien mukaan. Festivaalien verkostomaisen toiminnan takia talouteen vaikuttavia tekijöitä voi olla enemmän kuin suoraviivaisesti toimivassa yrityksessä. Festivaaleilla on kuitenkin samat perusvaatimukset kuin yrityksillä budjetoinnin, ennakoinnin, ympäristön havainnoinnin ja analysoinnin, markkinatuntemuksen ja tuotekehityksen suhteen. Näihin paneutuminen vie aikaa ja vaatii osaamista, mutta se on tehtävä, jotta pysyy hengissä ja pystyy kehittymään. Liiketoiminnan lainalaisuudet on hyvä ymmärtää, vaikka osaamista ostettaisiinkin muualta.

Pilaako raha taiteen -kysymys ei ole olennainen. Ei ole olemassa yhtä liiketaloudellista näkökulmaa, kyse ei ole pelkästään voiton maksimoinnista. Kaikkea ei mitata rahassa, kyse on myös arvon tuottamisesta ja vaihdannasta, josta suurin osa tapahtuu ilman voittoa.

Kulttuuri on selkeä osa tätä arvonluonnin kenttää. Sitä ei kuitenkaan vielä osata määritellä siten, että sen arvo ymmärretään muuallakin kuin juhlapuheissa. Talousihmiset ottavat kulttuurin ”vain kulttuurina” ja kulttuuritoimijat puolestaan eivät halua ottaa asemaansa talouskeskustelussa. Tulevaisuuden arvokentillä toimitaan yhdessä hyödyntäen sekä taloutta että kulttuurin luomaa vaihdantaa ja arvon luontia. Tämä vaatii avoimuutta ja valmiutta kaikilta osapuolilta.

Arvonluonnin ja liiketoiminnan evankeliumia on edelleen levitettävä ja myös tarjottava festivaaleille tähän liittyvää koulutusta.

Yhteismarkkinoinnista puhutaan paljon ja sen edut ovat kiistattomat. Vaikka Voimaa verkostoista -hanke ei voinutkaan markkinointia konkreettisesti tukea, Pirfest yhdistyksenä voi. Pirfestiin kuuluu jo nyt 36 eri alojen korkeatasoista festivaalia, joilla on omat ystävänsä. Aitous tekee festivaalin sielun, mutta jotta asiakkaiksi saadaan muitakin kuin tosifaneja, on myös ulkonäköön satsattava, tuote on tehtävä myyvämmäksi. On ajateltava asiakkaan kautta.

– Silti, kuka ne työt tekee? Sebe toisti edellisviikkoisen kysymyksensä.

– Riihone tarjoilee tauolla kepua lötköistä muovimukeista ja sitten me siivotaan saatana seuraava päiväkin vielä.

Riihonen leiskautti jäänsinisen katseena Rusinaan, vauputti kätensä siirtämällä basson nojalleen kahvipöytää vasten ja alkoi piirtää rennoin rantein laajoja kaaria.

– Yhteistyö! Suinulan martat, Ruutanan Shellin baari, Riken pupi, jatkopaikkana vielä keskustan Myrskykin, Siwa, Ponnistus... Martat tarvitaan juuri siksi että ne hoitaa kunnan safkaa ja pitää jöötä. Ne voi vaikka ripustaa ryijynäyttelyn kaljatelan seinille ja JumppaSiiri voi vetää nurmikolla zumbaa niin saadaan enemmän naisia mukaan. Ponnistuksen nappulat keräilee koko ajan hylsyjä, urheiluseura saa tosi nopeesti talkooväkeä liikkeelle. Näin me jätetään tosi pieni hiilijalanjälki, siitäkin saadaan iso helmi meidän kruunuun. Kaikki tekee itseensä tunnetuksi, saa uusia ystäviä, asiakkaita ja jäseniä. Kun meillä on yhteinen tavoite, se että kaikki hyötyy, niin kaikki myös tekee. Yhteinen tahto on alueellisten menestystarinoiden sankari! Tätä pitää vaan ymmärtää.

– Yleensä se riittää kun ymmärtää toisen kaikkensa koittavan antaa, luikautti Sebu kulttibändi Digiveikkojen kuolemattoman totuuden ja puhalsi fonillaan pikku riffin päälle. – Kyllä tossa jotain järkee on.

– Joo, jatkoi Riihone. – Yhteistyön perusolemuksessa piilee kauneus ja vaikeus. Mutta toinen tärkeä asia on tuote. Samalla tavalla kuin me jatsimuusikkoina kerrotaan tarinaa, me kerrotaan tarinaa festivaalilla. Ensin lämmitteilyä, taustaa, sitten varsinainen tapahtuma kaikkine jännine käänteineen, Rusinan vispiläsevengeineen, ja loppuhuipennus. Ja lopuksi vielä tärkeä: mitä tapahtuu sen jälkeen. Ja sitten kaikki haluaa seuraavan vuonna kuulla uuden tarinan! Tätä sanotaan jätkät tuotteistamiseksi, tarinan jokaisen luvun on tuotettava asiakkaalle jotain arvoa.

“500 000 FESTIVAALIKÄYNTIÄ EI JÄTÄ YRITYSTÄ KYLMÄKSI” – YRITYSYHTEISTYÖN KEHITTÄMINEN

Yhteistyö yritysten kanssa on noussut keskusteluun yhtenä uutena rahoituslähteenä. Isoja mainostajia varmaan kiinnostaa 500 000 festivaalikäynnin kokonaisuus. Keskusteluissa ehdotettiin, että Pirfest voisi käydä festivaalien puolesta yhteisesti neuvotteluja yrityskumppanien kanssa. Pirfest esittelee koko laajan ja monipuolisen festivaalikentän ja erilaiset mahdollisuudet. Yritys valitsee joukosta itselleen, arvomaailmalleen, toiminnalleen ja maineelleen parhaiten sopivan festivaalikumppanin. Tai vaihtoehtoisesti yritys voi tukea myös Pirfestiä, eli koko festivaalitoimintaa tai kulttuuria yleensä. Samalla lisätään tietoa ja tehdään asennekasvatusta kulttuurin merkityksestä alueen taloudelle.

“FESTIVAALI ON MATKA” – TUOTEKEHITYS JA ARVOKETJUT

Tuotekehitys on vielä vierasta monelle festivaalijärjestäjälle. Liiketoiminta-ajattelu ei saa pysähtyä vain pääsylippujen myymiseen. Silloin jää käyttämättä kaikki se, mikä on mahdollista ottaa mukaan kokonaisuuteen tuomaan lisäarvoa. Elämispalvelut kannattaa suunnitella kokonaisena palveluketjuna ennemmin kuin vain yksittäisenä tapahtumana. Elämyksen voi nähdä matkana, joka ulottuu ajallisesti pidemmälle jaksolle ja sisältää useampia kosketuskohtia kuin pelkkä tapahtuma. Nämä kosketuskohdat suunnitellaan ja johdetaan huolellisesti, elämyksellisyyden on toteuduttava jokaisessa

Rusina pudisteli päätään, mutta ei enää näyttänyt yhtä torjuvalta kuin aikaisemmin. – Millasta groovee oot ajatellu?

– Eteenpäin nojaavaa, vahvaa mutta rentoa. Ohjelmisto ei saa olla ihan freetä. Soitetaan enemmän bluesmaista funkya ja kiihkeitä balladia.

Rusina pudisteli edelleen päätään.

– Rusina, perkele, Riihonen alkoi hermostua ja huihtaisi vahingossa pullansiivut kahvipöydältä lattialle. – Miksi sää yleensä soitat?

– Koska mää osaan, saatana, Rusina puhalsi ja keräsi pullansa talteen.

– Just niin! Me soitetaan koska me osataan. Jätkät rinta rottingille ja näytetään kaikille, että meillä on munaa. Vaatimattomuus ketään kaunista, Riihonen kohkasi ja käänsi katseensa pois päin ennen kuin Rusina kaivoi esiin oman henkilökohtaisen rumpupalikkansa mutisten, että löytyyhän sitä. Munaa.

– Se, että emme uskalla, ei johdu siitä, että asiat ovat vaikeita. Asiat ovat vaikeita siksi, että me emme uskalla. Seneca, sanoi Korpela keskeyttäen taas hetkeksi hiljaisen lurittelunsa.

– Sitte me voitais varmaan saada yritys sponsoreita, Sebbe pohti. Hänen unelmissaan siinsi Yanagisawan Silversonic, baritonifonien helmi, mutta hän tiesi että nykyisillä tuloilla hänen foninsa häviäisi vaimon keittiöremontin italialaisille käsintehdyille laatoille.

– Joo, mutta ei mitään logo ohjelmalehtiseen -sponsoreita vaan yhteistyökumppaneita, Riihonen korjasi. – Mehän voidaan tehdä yritysten kanssa mitä vaan, menä soittaa niiden henkilöstöjuhlaan tai vaikka pitää esitelmä jatsin energisoivasta vaikutuksesta, Rusina on siitä elävä esimerkki. Ja sitten ens vuonna liitytään Pirfestiin.

näistä kosketuspisteistä. Matkanäkökulma myös korostaa asiakkaan keskeistä roolia innovaatioissa: millainen on polku festivaaliportille, miten paikan päällä elämyksestä tehdään kokonaisvaltaisempi ja miten hoidetaan jälkimarkkinointi niin, että asiakas tulee uudelleen. Näin syntyy paikallisfestivaaleilla kulkemisen perinne; ensin yksi festivaali tuottaa elämyksen, sen jälkeen kynnyks mennä toiseen on jo pienempi. Näin saadaan festivaaleille myös uusia asiakkaita niiden uskollisten lisäksi. Festivaalit itse vastaavat oman arvoketjunsa kehittämisestä, mutta Pirfestin rooli voisi olla osaamisen lisääminen koulutuksen ja asiantuntijapalveluiden kautta. Osaamisen kautta myös yksittäisten festivaalien laatumieli-kuva kasvaa ja siirtyy festivaalilta toiselle.

“JULKISTA TUKEA? YHDISTYKSELLE VAI FESTIVAALEILLE?” – TOIMINNAN RAHOITTAMINEN

Pirfest ry:n strateginen tavoite on olla hyvin johdettu, jäsenistön ja henkilöstön arvostama, taloudellisesti vakaa ja haluttu kumppani (Pirfest ry:n strategia 2013–2015). Yhdistyksen tavoitteena on jatkossa saada toiminnalleen valtakunnallinen ja paikallinen perusrahoitus sekä yksityistä rahoitusta yritysyhteistyöstä. Lisäksi uskotaan tiukkaan taloushallintoon. Tuloja saadaan myös jäsenmaksuista.

Haastateltavat olivat yhtä mieltä siitä, että Pirfest ry:n talous on vakiinnutettava ja rahoitus turvattava. Rahoituskeinoista oltiin eri mieltä. Toisaalta perustellaan julkisen perusrahoituksen välttämättömyyttä ja oikeutusta, koska yhdistys on lisäarvon tuottaja. Toisaalta taas edellytetään yhdistykseltä niin hyvää palvelua, että julkista tukea saavat festivaalit voivat ostaa siltä palveluita.

Joidenkin tahojen mukaan on ongelmallista tukea molempia. Oletetaan, että kun tapahtumia tuetaan tarpeeksi, ne pys-

tyvät maksamaan jäsenmaksun yhdistykselle ja ostamaan siltä tarvitsemiaan palveluita. Toisaalta nähdään, että rahoituksen myöntäminen suoraan festivaaleille toimii tietyissä asioissa, mutta toiminnan alkuvaiheessa ei. Pirfestin pitäisi vahvasti vakiinnuttaa, kasvattaa ja edelleen kehittää toimintaansa, mutta mistä yhdistys investoi kun rahaa ei ole? Toiminta on ensin saatava vankalle pohjalle ennen kuin rahaa voi tulla palvelujen myynnistä. Tässä törmätään juuri siihen hankekulttuurin ongelmaan, että aloitetaan mieluummin uusia hankkeita kuin vahvistetaan toimenpiteitä, jotka on jo hyviksi todettu.

Muita kuin julkisia rahoituslähteitä toiminnan rahoittamiseen voivat olla muun muassa edellä mainittu yritysyritys, jäsenmaksujen korottaminen sekä asiantuntijapalveluiden myyminen. Pirfestin toiminta on herättänyt kiinnostusta myös muilla alueilla kuin Pirkanmaalla. Mikäli toiminta saadaan kunnolla resursoituksi, Pirfest voisi olla myös alueellisen toiminnan koordinaattori tai se voisi myydä palveluitaan muillekin alueille yksittäisistä palveluista aina koko toimintakonseptiin saakka.

“VAATIMATTOMUUS EI KAUNISTA” – ROHKEUS JA SEN PUUTE

Pirfest on tehnyt strategiassaan rohkean linjauksen visioitaan, joka koskee koko maakuntaa: ”Pirkanmaa on ainutlaatuisin ja vastustamattomin festivaalielämysten keskittymä Euroopassa.”

Rohkeutta tarvitaan. Lähes yhtä suuri ongelma kuin rahan puute tapahtumien kehittämisessä ja markkinoinnissa, on rohkeuden puute. Olemme liian vaatimattomia, emme usko että kukaan voisi olla kiinnostunut meistä, emme uskalla nostaa todellista osaamista ja vetonauloja esiin.

Pirkanmaalla erityisesti taidefestivaalit ja musiikkitapahtumat ovat erittäin korkealaatuisia. Ne ovat arvostettuja omassa genressään paikallisesti, valtakunnallisesti ja kansainvälisestikin. Tämä on ymmärrettävä ja tästä on oltava näkyvästi ylpeitä. Markkinoinnissa kärjeksi on uskallettava ottaa parasta. Tasapäästävä demokratia ja varovaisuus, ettei kukaan vaan pahoita mieltään vievät tilanteeseen, jossa mennään heikoimman ehdoilla. Tulos on sen mukainen. Markkinoinnillisessa ajattelussa on toinen arvopohja. Se ei silti tarkoita minkään toimijan väheksymistä. Kärkien käyttö markkinoinnissa suurentaa koko kakkua ja näin kaikilla on mahdollisuus saada siitä itselleen suurempi pala. Huippujen esiintuonti myös herättää positiivista kateutta muissa, ja taso nousee yleisestikin. Myös poliitikkojen on tehtävä rohkeita päätöksiä ja perusteltava kansalle, miksi näin on tärkeää tehdä. Näin toimivat ne, jotka haluavat menestyä.

Pirfestin rooli omanarvontunnon ja rohkeuden lisäämisessä on toimia itse esimerkkinä rohkeista linjauksista ja pyrkiä vahvasti viestinnän keinoin vaikuttamaan asenteisiin.

Ollaan siis rohkeasti omituisia ja ylpeitä sitä, että ollaan erilaisia.

Koko raportti ”Leipää sirkushuveista.” Pirkanmaan festivaalit – voimaa verkostoista -loppuraportti” konkreettisine kehittämissuhteiksi on luettavissa ja ladattavissa Pirfestin sivuilta www.pirfest.fi.

– Eikse oo joku vitun hankerojekti? Rusina terästyi taas. – Niissä mee muuta kun ikä ja terveys. Muija on ammattikorkeessa töissä ja rutisee aina niistä hankkeista, kuulemma mitään pysty tekee muuta ku täyttään selvityksiä rahottajalle.

– Höpöhöpö. Melkein kaikki kehittämisraha kulkee hankkeitten kautta. Hanke on vaan raamit ja raha, se mahdollistaa työnteon. Ja siks toiseks Pirfest on yhdistys, päästään piireihin. Ja onhan se taas yksi helmi kruunuun kun ollaan samassa kimpassa laatuforesareitten kanssa.

– Tampereen jatsihäppeninkihän on paljon isompi kuin me ja muut festarit on ihan eri genree, Rusina vänkäsi.

– Me kuule saadaan isoilta ja muitten alojen festareilta paljo vinkkejä miten kunnan tapahtuma järjestetään. Uusia ideoita ja päästään mukaan yhteismarkkinointiin. Ja parin vuoden päästä Pirkanmaa mainostaa maailmalla että tulkaa tänne, täällä on Suinula Jazz ja pari muutakin hyvää festaria!

– Mää oon kuullu, että Pirfestillä on sellanen henkilöpankipalvelu, sieltä voi vaikka tilata uuden basistin bändiin, Sebbe heitti.

Riihonen nauroi. – Niin on ja siinä on jätkät teidän tsäänssit. Jos festari menee persiilleen, mää lupaan kadota f-aukkoon. Nyt ei muuta kuin muistetaan Profskyä! Annetaan mennä. Rentoa kiihkoa tässä tarvitaan. Kelluvuutta ja nostoa. Mää jatkan neuvotteluja.

– Täydellinen autenttinen kadenssi. Eiköhän pojat välillä soiteta, sanoi Korhola ja tuli näin puhuneeksi yhtenä iltana enemmän kuin koko syksyn treeneissä yhteensä.

LIITE

Haastatellut henkilöt

- Minnakaisa Kuivalainen, toiminnanjohtaja, Tampereen Musiikkijuhlat, Pirfest ry:n hallituksen jäsen, Voimaa verkostoista -hankkeen ohjausryhmän jäsen
- Hanna Rosendahl, toiminnanjohtaja, Tampereen Teatterikesä, Voimaa verkostoista -hankkeen ohjausryhmän jäsen
- Sirpa Sippola, toiminnanjohtaja, Sata-Häme Soi (ent.), Pirfest ry:n pj. 2009-2011,
- Tiina Nyrhinen, toiminnanjohtaja, Mäntän kuvataideviikot, Pirfest ry hallituksen jäsen
- Tomi Tolvanen, festivaalijohtaja, Tampere Guitar Festival
- Jussi Santalahti, promoottori, Sauna Open Air Metal Festival
- Jukka Alasentie, aluekehitysjohtaja, Pirkanmaan liitto
- Lasse Paananen, Luova Tampere / toimitusjohtaja, Ideone Oy, Pirkanmaan festivaalit -hankkeen ohjausryhmän pj.
- Lauri Savisaari, tilaajapäällikkö, Tampereen kaupunki, sivistys- ja elämänlaatu palvelut, Pirkanmaan festivaalit -hankkeen ohjausryhmän jäsen
- Kari Kankaala, johtaja, kaupunkikehitys, Tampereen kaupunki
- Jaakko Masonen, kulttuurijohtaja, Tampereen kaupunki, Pirkanmaan festivaalit -hankkeen ohjausryhmän jäsen
- Reijo Tepsa, kulttuuritoimenjohtaja, Valkeakosken kaupunki
- Pirjo Puukka, matkailujohtaja, Tredea Oy
- Harri Ojala, asiamies, Tampereen kauppamari
- Kai Amberla, toiminnanjohtaja, Finland Festivals
- Liisa Hentinen, kehityspäällikkö, Matkailun edistämiskeskus
- Pertti Palttila, selvitysmies, Pirkanmaan kulttuurisuunnitelman taustaselvitys
- Perttu Pesä, johtaja, Tampereen kaupungin Tapahtumatoimisto
- Susanna Markkola, projektikoordinaattori, Pirkanmaan festivaalit – voimaa verkostoista -hanke
- Riikka Herrala, projektiassistentti, Pirkanmaan festivaalit – voimaa verkostoista -hanke

PIRKANMAAN FESTIVAALIT

– voimaa verkostoista hankkeena

EAKR / Länsi-Suomi / 3. Alueiden saavutettavuuden ja toimintaympäristön parantaminen / 4. Suurten kaupunkiseutujen kehittäminen / Pirkanmaan liitto:

1. Pirkanmaan festivaalit – voimaa verkostoista (suurten kaupunkiseutujen osahanke)
2. Pirkanmaan festivaalit – voimaa verkostoista (haasteellisten alueiden osahanke)

Hankeaika: 1.4.2009–31.12.2011, jatkohanke 1.1.2012–30.9.2012

Toiminta-alue: Tampere, Nokia, Ikaalinen, Orivesi, Valkeakoski, Mänttä-Vilppula, Urjala, Sastamala

Vastuutaho: Pirfest ry, hallituksen puheenjohtaja; projektikoordinaattori Susanna Markkola, projektiassistentti Riikka Herrala

hankkeen valmistelu ja käynnistys Tampereen Teatterikesä ry

Hankkeen kokonaisbudjetti: 425.370 €

Rahoitus: EAKR ja valtio, kunnat, Luova Tampere, yksityinen rahoitus

Varsinaiset kohderyhmät: 17 festivaalia suurkaupunkiseudulta ja 9 ympäristökunnista

Välilliset kohderyhmät: festivaalien kotikunnat ja -kaupungit, Tampereen kaupungin matkailutoimi, festivaalien kotikuntien ja -kaupunkien matkailualan yrittäjät, Lippupalvelu ja Lippupiste sekä festivaalien asiakkaat

pirfest_{ry}

Puh. 040 777 5229
pirfest@pirfest.fi
www.pirfest.fi

Tammerfest © Kari Jokinen

pirkanmaan -voimaa
festivaalit verkostosta

REGION
All Bright!
TAMPERE
FINLAND

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

Vipuvoimaa
EU:lta
2007-2013